

A Night at the Museum: Museum Education with Ankara University Students at Çorum Museum of Archeology

Ceren Karadeniz¹, Ayşe Okvuran²

ABSTRACT. Education is the primary function of the contemporary museums at the present time. Therefore, the museum, which has been cited as the child and family friendly qualities in order to perform public education for the second half of the 20th century, becomes the multi-faceted organization which prioritizes community services, education and the sustainability of the other services. Even though museum education has not been entirely adopted among most of the museums in Turkey yet, some of them succeed to install museum education philosophy and principles into the primary and secondary schools and higher education institutions. This study focuses on the museum education course taught in the national curriculum of the Teacher's Training Program at Ankara University, Faculty of Education. Researchers determine the content of the program and emphasize the notion of the course as a whole process, theoretical studies, observations and students' evaluations from the program content including their experiences at the Çorum Museum of Archeology.

Keywords: Museum, Çorum Museum of Archeology, museum education, training workshop, creative drama

Summary

Purpose and Significance: Education is the primary function of the contemporary museums at the present time. According to current approaches, museum education is one of the traditional functions of the museums. This function directs museums to develop and strengthen their role as public institutions. Therefore, the museum, which has been cited as the child and family friendly qualities in order to perform public education for the second half of the 20th century, becomes the multi-faceted organization which prioritizes community services, education and the sustainability of the other services. Several Museums in Turkey have been organizing museum training sessions through their contemporary and social functions since 1990s. Çorum Museum of Archeology also sustains the social functions as one of the most outstanding museums of Turkey. Museum building displays typical architectural features of the 19th century and is used as a hospital, later on as the School of Agriculture, School of Medicine, School of Art, School of Trade, Machinery Academy and Atatürk High School. In March 2003, the building started to serve as the new Çorum Museum of Archeology. Museum displays both archeological and ethnographical objects from Çorum and its surroundings as Alacahöyük, Sapinuva and Hattusa ancient sites where the center of the Hittite period. The museum was supported by the European Union Funds during 2011 – 2012 and developed an international project called as “Something Happening in the Çorum Museum”. In the scope of this project the museum administration organized museum trainings for the museum specialists, primary school students and dormitories through educational workshops within the body of the museum building. Ankara University supported this project through organizing the museum trainings at the museum with the staff. In addition, the museum was also used by the Interdisciplinary Museum Education Post Graduate Program several times through the courses and similar projects. Ankara University Department of Preschool Teacher's Training Program also visited and benefited from the museum through creativity workshop in the scope of “Museum Education Course”. This study depends on the outcomes which were compiled from the course procedures including observations and works done in various museums at Ankara and Çorum Museum of Archeology. The study also includes the content of optional Museum Education course

¹Research Assistant, Ankara University Graduate School of Education , ckaradeniz@ankara.edu.tr

²Öğr. Gör. Assoc. Prof.Dr. Ankara University Faculty of Education, okvuran@education.ankara.edu.tr

and the introduction of archeological and technological belongings of Çorum Museum of Archeology.

Method: The data were collected through qualitative processes including examining the student project files, observation forms and museum education evaluation forms. The study contains the results of the Museum Education elective course which was carried out with the students of teacher training program at Ankara University, Faculty of Education in Turkey.

Results: Elective museum education course was analyzed with through monitoring three fundamental aspects: Emotions about museum activities, value of the museums in teacher training and the awareness of national cultural heritage. According to content analyses, students emphasized the importance of the interactivity of the museum in terms of contemporary museum technology, the museum staff development and enjoyable museum activities.

Conclusion: The purpose of the study is to describe the museums as contemporary and interactive education centers and make teacher training program students aware of the importance of these culturally-rich institutions. Consequently, the elective museum education course was constructed as both theoretical and practical with the participation of the students. At the end of the term, students developed new and constructive suggestions about the educational activities and the sustainability for the museums.

Müzedede Bir Gece: Ankara Üniversitesi Öğrencileri ile Çorum Arkeoloji Müzesi'nde Müze Eğitimi

Ceren Karadeniz¹, Ayşe Okvuran²

ÖZ. Eğitim günümüzde çağdaş müzelerin öncelikli işlevidir. Bu nedenle müze, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren halkın eğitimini gerçekleştirme misyonuyla “çocuk dostu” ve “aile dostu” sıfatlarıyla anılan, toplum hizmetine ve sürdürülebilirliğe önem veren çok yönlü bir kurum haline gelmiştir. Bu nedenle dünyada müzelerin bir öğretim ortamı olarak kullanılması anlayışı müzenin sürdürülebilirliğe ve toplumun eğitimine verdiği önemi de göstermektedir. Müzedede eğitim Türkiye’de henüz ülke genelindeki müzelerin tamamında yerleştirilememişse de, gerek felsefesi ve ilkeleri, gerek ise uygulama çeşitliliğiyle okulöncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim kurumlarında hızla yerleşmektedir. Bu çalışma, Ankara Üniversitesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği 4. sınıf öğrencileri ile 2011-2012 eğitim - öğretim yılının güz yarısında seçmeli Müze Eğitimi dersi kapsamında gerçekleştirilen müze ziyaretlerine, sınıf içi çalışmalara, öğrenci ürün dosyalarına ve Çorum Arkeoloji Müzesi’nde gerçekleştirilen konaklamalı müze eğitimine ilişkin etkinlik sürecini, öğrenci çalışmalarını ve öğrenci görüşlerini kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müze, Çorum Arkeoloji Müzesi, müze eğitimi, eğitim atölyesi, yaratıcı drama.

GİRİŞ

Günümüzde müze yalnızca nesne koleksiyonlarından ibaret değildir. Müze bugün, ziyaretçileriyle iletişime geçen, farklı yaş gruplarına eğitim veren, bireysel gelişime katkı sağlayan, toplumsal barışı ve kalkınmayı destekleyen dinamik ve sıra dışı bir kurum özelliği kazanmıştır. Müzenin bir kurum olarak yaşadığı değişim, toplumların yaşadığı siyasal, ekonomik ve toplumsal değişimler ve eğitim anlayışında yaşanan değişimler müzeleri eğitim için değerli hale getirmiştir. Günümüz müzeleri bu değişimlere dayanarak belirledikleri hedef kitleye göre koleksiyonlar geliştirerek farklı yaş gruplarına seslenen eğitim programları hazırlamışlardır.

Talboys (2006:24), müze eğitimini, müzelerin mevcut koleksiyonlarını kullanarak ziyaretçilerde merak, ilgi ve heyecan uyandıracak ziyaretçi merkezli eğitim programları ve uygulamaya olanak sağlayan etkinlikler hazırlama süreçleri olarak tanımlar. Hooper-Greenhill’e göre (1992:24), müze eğitimi, müzenin koleksiyonları ile ziyaretçinin ilgileri arasında ilgi kurulan, aktif, canlı, katılımcı ve yenilikçi bir süreçtir. Adams’a göre ise (1984:5), hem duyuşsal hem de entelektüel bir eğitimidir. Geleneksel olarak, bir müzeyi ziyaret etmekteki amaç ya müze koleksiyonunu incelemektir ya da ziyaret bir tarihi binaya yapıyorsa, bu binayı ayrıntılarıyla gözlemlemek ve binada herhangi bir uzmanlık konusunu çalışmaktır. Genel bir müze ziyareti, ziyaretçi açısından nesneyi görmek ve anlamak üzerine kurulmaktadır ya da düşüncelerden bağımsız olarak sadece görsel deneyim sağlamaya odaklanmaktadır. Ancak müzedede görmek ve anlamak deneyimi, dokunmak, duymak ve hatta koklamak duyularıyla genişletilebilmektedir. Bu deneyimler sonucunda müzedeki bu birincil eğitim, duyuşsal bir eğitime dönüşür ancak entelektüel deneyim yaşamak da duyuşsal eğitimle eşit derecede önemlidir. Kısa süreli müze gezileri müze eğitimini kavratmak için yeterli değildir. Müzedede öğrenmenin gerçekleşmesi için ziyaretçinin aktif katılımı şarttır, çünkü etkileşim olmadan öğrenmeden bahsedilemez. Ziyaretçilerin sergi bileşenlerini anlamlandırması için geçerli unsurlar üzerine yoğunlaşmak gerekmektedir. Müzedeki fiziksel faktörler ziyaretçinin verim alabilmesini etkilemektedir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken hususlar; ziyaretçinin rahatlığını sağlamak, dikkat çekici unsurlar kullanmak ve kullanılan alanı ergonomik düzenlemek olarak sıralanabilir. Daha sonra müzedede öğrenmenin gerçekleşebilmesi için ziyaretçinin yönünün nasıl belirleneceği, müzedede ne göreceği,

¹Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, ckaradeniz@ankara.edu.tr

²Doçent Doktor, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, okvuran@education.ankara.edu.tr

neye odaklanması gerektiği, dikkat çekici olanın neden önemli olduğu üzerinde çalışılabilir (Artar, 2010:77).

Müze eğitimi, okullardaki herhangi bir ders gibi olmamalıdır ve hemen hemen bütün okullar müze ziyareti sırasında müzelerin eğitim birimleri tarafından kendilerine sunulan uzmanlıktan fayda sağlamalıdır. Nuzzaci'ye göre (2006:65) müze eğitiminin amacı, ziyaretçide uzun soluklu ve kalıcı bilgi sağlamak ve diğer eğitim türlerinde olduğu gibi ziyaretçide davranış ve tutum değişikliği yaratmaktır. Torch'a göre ise (2000:12), müzeler kültürlerarası etkileşimin gerçekleştiği laboratuvarlar ve oyun alanlarıdır. Kültürlerarası etkileşim sürecinde müze eğitimi katılımcıya sentez yapma, esinlenme ve özdeşim kurma becerisi kazandırmaktadır. Müze eğitimi ziyaretçiye yeni fikirler, yeni görüşler ve yeni teknolojik gelişmeler konusunda ayrıntılı bilgi sağlamaktadır. Müze eğitimi, günümüzde çağdaş müzelerin müzeye ziyaretçi çekme çabalarını en etkili biçimde sergiledikleri alandır. İnsanların serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının değişmesi ve yeni eğitim – öğretim anlayışlarının ortaya çıkması müze ziyaretçilerinin sayısını artırmış; müzeler de çağı yakalayacak biçimde ziyaretçilerinin yeme – içme, dinlenme, okuma, alışveriş, bebek ve çocuk bakımı, yaz ve kış kampları, atölye çalışmaları vb. ihtiyaçlarını karşılamak üzere yeniden yapılanmıştır (Ambrose & Paine, 2006:5). Ambrose ve Paine'e göre (2006:2) bu yeniden yapılanma son yıllarda müzeleri, sadece çocuklara nesnelere öğretme eğitiminden, her yaşta bireyin müzeyi kendi yararı için kullanmasını içeren öğrenmeye doğru değiştirmektedir.

Nuzzaci'ye göre (2006:66), günümüzde müze eğitiminin yeni tanımları şu noktanın altını önemle çizmektedir: Pek çok ülkede müze eğitimi hem teorik hem de pratik boyutlarıyla uygulanmaktadır. Bugün müze eğitimi, müzenin amaçlarını, vizyonunu ve ziyaretçiye ilişkin hedeflerini, müze nesnelere ilişkin mevcut durumuna göre ve ziyaretçinin beceri ve yetenekleri bağlamında planlaması anlamına gelmektedir. Bu bağlamda müze eğitimine katılan ziyaretçinin kültürel ve sosyal boyutta etkili bir öğrenme sürecine girdiği ve müze eğitiminin, müzenin verdiği açık ve örtük mesajların ziyaretçiye etkinlikler yoluyla aktarıldığı dinamik bir süreç olduğu anlaşılmaktadır. Müzelerin sunduğu eğitim etkinliklerinin tarafları müze çalışanları, müze eğitimcileri, eğitimi alan öğrenci grupları, öğretmenler, aileler ve araştırmacılarıdır. Müze eğitimi bu tarafların içinde bulunduğu etkileşimli bir müze yaşantısını kapsar (Talboys, 2006:24). Etkileşimli müze yaşantısı, müzenin türü ne olursa etkinliğe katılanların müze koleksiyonlarıyla ilişki kurdukları eğlendirici ve bilgilendirici bir süreçtir. Greenhill (1999:22), müze yaşantısının bireysel, sosyal ve fiziksel boyutları olduğunu vurgulamaktadır. Bu yaşantı, nesnelere etkileşime geçme, gözlem yapma, duyguları ifade etme, hayal gücünü kullanma, kendi yaşamıyla bağlama, bilgilendirme, müzenin bakış açısıyla mesajını görme ve anlamlandırma, nesnelere okuma, kültürel değerleri ve yaşamı paylaşma, gerçeği arama, uygulamalar yapma ve değerlendirme gibi öğeleri kapsar. Günümüz müzelerinde ziyaretçiyle buluşan eğitim yaşamı boyu, aktif, canlı, katılımlı ve yenilikçidir.

Müze eğitimi, müze ziyaretini üretken hale getirmek amacıyla doğrudan ya da dolaylı olarak ziyaretçiye ulaşma yollarını kapsamaktadır. Ziyaretçiye doğrudan ulaşmayı hedefleyen müze eğitimi; müze öncesi, müze içi ve müze sonrası süreçlerine ilişkin tüm etkinlik prosedürlerini yönetme, müze koşullarını göz önünde bulundurarak müzede eğitim programı geliştirme, müzede eğitimin hedeflerini saptama, eğitim süresince uygulanacak yöntem ve teknikleri belirleme, eğitimde kullanılacak malzemeleri tanımlama ve hazırlama aşamalarından oluşmaktadır. Günümüzde gelişmiş ülkelerdeki hemen her müze, ziyaretçilerine doğrudan ya da dolaylı yollarla ulaşarak okulların ya da diğer eğitim kurumlarının veremeyeceği yaşantılar sunmaktadır. Özellikle çocuk müzeleri, Dimichino'ya göre (2004:42), kavramları somut biçimde sunmaları, nesne temelli öğrenme etkinlikleri hazırlamaları ve dokunmalı (hands-on) etkinliklere yer vermeleri bakımından çağdaş müzeciliğin en temel özelliklerini sergilemektedir. Hazırladıkları dokunmalı etkinlikleriyle bu müzeler anne, baba ve çocuğu aynı çatı altına alan kuşaklararası etkileşim merkezleri olarak ön plana çıkmaktadır. Bu müzelerin ziyaretçilerine sundukları en önemli hizmetlerden biri müze kampıdır.

Çocuk müzeleri, sanat müzeleri, bilim, teknoloji ve keşif merkezleri ve akvaryumlar çocuklar, gençler ve aileler için kış ve yaz kampları düzenlemektedir. Bu kampların büyük bölümü birkaç haftadan

oluşan, belirli temalarda geliştirilen ve çok çeşitli müze eğitimi tekniklerini içeren dönemlik kamplardır. Müze eğitim kampları genellikle konaklamalı değildir ancak bazı çocuk müzeleri ile bilim, teknoloji ve keşif merkezlerinin kamp süresince katılımcıların müzede konaklamalarını sağlayacak olanaklar sundukları da görülmektedir. Örneğin Kanada'daki London Bölgesel Çocuk Müzesi (London Regional Children's Museum) müze eğitimcileri eşliğinde bilim, teknoloji ve arkeoloji konulu ve konaklamalı yaz kampları hazırlamaktadır. New Hampshire'daki Çocuk Müzesi (The Children's Museum of New Hampshire) okul grupları için cuma ve cumartesi günleri dokun-yap etkinliklerini içeren konaklamalı müze kampları hazırlamaktadır. ABD'nin Alabama eyaleti Hunstville kentinde bulunan Uzay ve Roket Merkezi (US Center for Space and Rocket) uzay bilimlerine meraklı aileler için konaklamalı uzay kampları hazırlamaktadır. Kampta planetaryum (gökevi) etkinlikleri, roket parkı ve NASA eğitimci merkezi çalışmalarına da yer verilmektedir.

Türkiye'de ise, özel müzelerde yarıyıl ve yaz tatillerinde çocuklara yönelik ve tematik müze etkinlikleriyle bağlantılı müze eğitimi kampları hazırlanmaktadır ancak bu kamplarda çocukların müze içinde konaklama olanakları yoktur. Örneğin, Sakıp Sabancı Müzesi, 2012 sömestr tatilinde resim koleksiyonunu sergilediği "Bir Ülke Değişirken - Tanzimattan Cumhuriyete Türk Resmi" sergisi kapsamında gençlere ve çocuklara Türk resim sanatının tarihsel yolculuğunun sanat etkinlikleri yoluyla aktarıldığı bir sömestr kampı hazırlamıştır (Sabancı Müzesi, <http://muze.sabanciuniv.edu/sayfa/tatil-programlari>). İstanbul Modern Sanatlar Müzesi de, sömestr tatilinde çocuklar için resim, heykel, fotoğraf, animasyon, yerleştirme ve performans, edebiyat ve mimarlık alanlarını içeren yarıyıl sanat atölyeleri hazırlamaktadır (İstanbul Modern, http://www.istanbulmodern.org/tr/f_index.html). Santral İstanbul da, sanat ve bilim temalı müze kamplarında elektrik ve enerji konulu atölyeler hazırlanmaktadır. Sanat ve teknoloji atölyelerinde ise, resim, dans, animasyon, fotoğraf, video vb. çalışmalara yer verilmektedir (Santral İstanbul, <http://www.santralistanbul.org/pages/index/education/tr>). Türkiye'de çocuklara konaklamalı - etkileşimli eğitim olanağı ilk kez, bir keşif, uzay ve bilim merkezi olan Uzay Kampı İzmir'de sunulmuştur. Çocuk ve yetişkinlerin uzayla ilgili etkileşimli simülasyonların kullanıldığı öğretici ve eğlenceli bir ortamda; iletişim, takım çalışması ve liderlik alanlarında eğitim aldıkları Uzay Kampı İzmir programlarında katılımcılara uzayda yaşama ve çalışma hissini veren simülatörlerin kullanıldığı uzay görevi eğitimleri 2, 5 ve 6 günlük programlarla sunulmaktadır. Uzay Kampı etkinlikleri arasında konaklamalı aile ve çocuk kampları da yer almaktadır (Uzay Kampı İzmir, <http://www.spacecampTurkey.com/default.asp>). Türkiye'de konaklamalı müze eğitimi etkinlikleri sunan ilk devlet müzesi ise Çorum Arkeoloji Müzesi olmuştur.

Bu çalışmanın genel amacı, Ankara Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümü 4.sınıf öğrencilerinin 2011 - 2012 eğitim - öğretim dönemi güz yarıyılında aldıkları seçmeli Müze Eğitimi dersi kapsamında Çorum Müzesi'nde gerçekleştirilen müze eğitimi uygulamalarının etkililiğini değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda Okul Öncesi Öğretmenliği bölümü 4.sınıf öğrencilerinin ders kapsamında edindikleri kuramsal bilgiler, Çorum Müzesi'nde gerçekleştirilen konaklamalı müze eğitimi süresince kullanılan müze eğitimi yöntem ve teknikleri ile yaratıcı drama yöntem ve teknikleri ayrıntılı olarak aktarılmaktadır.

Yöntem

Bu çalışma müze eğitimi yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı nitel bir çalışmadır. Çalışmanın yapısı gereği ilk aşama betimsel bir durum çalışması, ikinci aşama ise müze eğitimi yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı uygulama aşaması olarak planlanmıştır. Seçmeli müze eğitimi dersi kapsamında öğrencilerle Ankara'daki devlet müzeleri ve özel müzelere inceleme gezileri düzenlenmiş, müzecilik, müze türleri ve müze eğitimi içerikli kuramsal bilgilerden oluşan ders içeriği hazırlanmış ve dönem boyunca uygulanmıştır. Bu içerik öğrenciler tarafından ürün dosyası haline getirilmiş ve dersin değerlendirme aşamasında ayrıntılı biçimde değerlendirilmiştir. Çalışmanın Çorum Müzesi'nde uygulanan müze eğitimi süreci ise, hazırlanmış müzebilinci geliştirmeye yönelik bir etkinlik sonrasında öğrencilere verilen müze eğitimi değerlendirme

formuyla değerlendirilmiştir. Çalışma 2011 – 2012 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği Programı'nda eğitim gören ve müze eğitimi dersini seçen 17 lisans öğrencisi ile yapılmıştır. Çalışmaya ilişkin bulgular müze eğitimi değerlendirme formları ve araştırmacı notları (gözlem formları) analiz edilerek oluşturulmuştur. Çalışmada kullanılan vey toplama araçları içerik analiziyle çözümlenmiştir.

Türkiye’de Ulusal Eğitimde Müze Eğitimi

Örgün ve yaygın eğitimde müzelerin bir eğitim ortamı olarak kullanılması Avrupa ve Amerika’da 19. yüzyılda başlamış ve 1950’li yıllarda ağırlık kazanmış olmasına karşın Türkiye’de 1990’dan itibaren sistemli bir yapıya kavuşmuştur. 2000’li yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı eğitim programlarında köklü değişiklikler gerçekleştirmiş, hazırlanan yeni programlarda yapılandırıcı yaklaşım benimsenmiştir. Daha çok beceri eğitimine önem verilen bu yaklaşımda sınıf dışı ortamlar öğrenme alanları olarak tanımlanmıştır (İlhan, 2010:43). Türk Ulusal Eğitiminde Talim ve Terbiye Kurulu kararıyla 2005-2006 eğitim – öğretim yılından itibaren İlköğretim 1-8.Sınıfların Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi ile Fen ve Teknoloji dersi öğretim programlarında müze ile eğitime yer verilmiştir. Bu programlarda müze ile eğitime yer verilmesinin nedeni müze ile tabiat ve kültür varlıklarının gezilmesi, incelenmesi ve buralarda etkinlik yapılması önerilmekte; müze, tabiat ve kültür varlıklarıyla eğitim içerikleri arasında bilgi transferinin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. İlköğretim Görsel Sanatlar ders programının da öğrenme alanlarından biri müze bilinci olmuştur. Müze bilinci öğrenme alanı ile öğrenciler müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihi eser, anıt vb. hakkında bilgi sahibi olur ve bu ortamlarda sergilenen sanat eserlerinin önemini kavrar (MEB Görsel Sanatlar Ders Programı, 2006). Aynı şekilde seçmeli Sanat Etkinlikleri ders programının öğrenme alanlarından biri müze kültürüdür. Sanat Etkinlikleri dersinde müzede yapılacak eğitimin amacı, müzeleri eğitim alanı olarak kullanırken eğitilen kişilerin yaratıcı düşüncelerini geliştirmektir. Ders yaşantılara dayalı, uygulama ağırlıklı, sanatsal verilerden yararlanarak yaratıcı düşünceyi geliştirme amaçlı ve öğrencinin estetik duyarlılığını geliştirici bir yapıda planlanmıştır. Sanat Etkinlikleri Dersi Programı’nda, tiyatro ve drama başta olmak üzere müzik, resim, heykel, mimari, dans, edebiyat gibi sanat alanlarından yararlanılmaktadır (MEB Sanat Etkinlikleri Ders Programı, 2006).

Ortaöğretimde ise müze eğitimi Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin Resim bölümlerinde okutulan bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ders ile öğrencilere, kronoloji oluşturma, yapıtları müze eğitimi bağlamında inceleme, biyografi oluşturma ve müzede eğitim etkinlikleri hazırlama becerileri kazandırmak istenmektedir. Müzenin, Resim bölümlerindeki Müze Eğitimi dersinde bir eğitim - öğretim ortamı ya da bir ders laboratuvarı olarak kullanılmasının en önemli amaçlarından biri, sanat eğitimi alan bu öğrencilerin, çevrelerinde bulunan tarihsel yapıları ile müzelerdeki kullanılan ikonların anlamlarını araştırmaya ve kendisi sanat yapıtlarında kullanabilecekleri imge kaynakları için araştırma yapmaya yönelmelerini sağlamaktır (MEB Müze Eğitimi Ders Programı, 2009). Türkiye’de Yüksek Öğretim Kurumlarının öğretmenlik programlarında da müze eğitimine rastlanmaktadır. Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları incelendiğinde “müze eğitimi” kavramı; Uygarlık Tarihi, Türk Tarihi ve Kültürü, Sanat Eğitimi, Fen ve Teknoloji Öğretimi I ve II, Drama, Görsel Sanatlar Öğretimi vb. derslerde yer almaktadır. Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programı incelendiğinde ise Görsel Sanatlar Eğitimi dersinde “müze eğitimi” kavramına rastlanmaktadır. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarında yer alan Arkeoloji, Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı, Sanat ve Estetik ve Drama derslerinde müze eğitimine yer verilmekte, müzelerin sosyal bilgiler dersinde kullanılmasından söz edilmektedir.

Resim Öğretmenliği Lisans Programı’nda ise “Müze Eğitimi ve Uygulamaları” adlı bir ders bulunmaktadır. Bu dersin içeriği, müzeciliğin tarihi, müze türleri, amaçları ve işlevleri, gerekliliği (karşılaştırmalı inceleme); müze ve kültürler, müze ve sanat, müze ve eğitim, müze ve toplum ilişkileri gibi teorik ve eğitsel konuları içerir. Sanat eğitiminde müzelerden uygulamalarla yararlanma: öğrenciler için müze rehberi hazırlama, müze gezileri için ön hazırlık, plan ve kurallar, program ve değerlendirmesi, grup ve bireysel ziyaretler, müzenin tanıtımı, sergileme ve etkinliklerin değerlendirmesi, müzelerdeki eserlerin

tarihsel, estetik ve eleştirel boyutlarda incelenmesi, müzelerdeki eser ve kalınlardan yararlanarak ilköğretim sanat derslerine yönelik örnek ve özgün sanatsal çalışmalar şeklinde düzenlenmiştir (İlhan, 2010:46).

Ankara Üniversitesi'nde Sınıf Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği bölümlerinde 4.sınıfta bahar ve güz yarıyılarında seçmeli Müze Eğitimi dersi okutulmaktadır. Ders ayrıca Ankara Üniversitesi'nde lisans eğitimi alan diğer öğrencilere de açıktır. Okul öncesi öğretmenliği bölümünde okutulan müze eğitimi dersinin içeriği, müzenin tanımı ve müzeye ilişkin kavramların incelenmesi, müzelerin ve müze eğitiminin tarihçesi, müze eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler, okulöncesi dönem ve müze ilişkisi, müze gezileri, müze projeleri, yaratıcı düşünce ve müzeler ve müze eğitiminde yaratıcı dramının rolüdür. Tüm eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği ve okulöncesi öğretmenliği bölümlerinde drama dersi zorunludur. Müze eğitimi dersine öğrenciler oyun öğretimi, sanat eğitimi ve drama derslerini tamamlamış olarak gelmektedirler. Yaratıcı drama dersi katılımcılarda iletişim, etkileşim, işbirliği, farklı yollarla kendini ifade etme, yaratıcı düşünme gibi becerileri geliştirmektedir. Dolayısıyla müze eğitimi etkinliklerinde alanın kendine özgü yöntem ve tekniklerinin yanı sıra yaratıcı drama yöntem ve tekniklerini de kullanmak eğitimin niteliğini artırmaktadır. Müzeler geçmişle bağlantı kurmakta, katılımcıların kişisel ve toplumsal tarihiyle köklerini güçlendirmektedir. Drama kullandığı tekniklerle benzer duyguları uyandırmaktadır. Örneğin, donuk imge tekniği katılımcıların yaşamdan bir anı hareketsiz bir biçimde göstermesidir. Doğaçlama tekniği geçmişe ait bir durumun, olayın, çatışmanın vb. canlandırılmasıdır. Bu süreçte katılımcılar bir role girerek canlandırdıkları karakterle özdeşleşirler. Böylece drama geçmişle oyun içinde kurulan bağlantıları da güçlendirmektedir.

Müze eğitimi dersinde gerçekleştirilen inceleme gezileri, müze öncesi, müze ve müze sonrası aşamaları kapsamaktadır. Bu bağlamda dönem boyunca ders saatlerinde 'Anadolu ve uygarlıklar' temalı müze konusunda Anadolu Medeniyetleri Müzesi veya Gordion Müzesi, 'Atatürk, Kurtuluş Savaşı, Cumhuriyet ve devrimler' temalı müze konusunda Anıtkabir Müzesi veya Cumhuriyet Müzesi gezisi; 'Fen ve Doğa Bilimleri' temalı müze konusunda MTA Tabiat Tarihi Müzesi veya Feza Gürsey Bilim Müzesi gezisi ve 'uzmanlık müzeleri' konusunda Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi gezisi düzenlenmektedir. Müze gezilerinde, müze nesnelerini eğitim programlarıyla birleştirme ve programlara uygun kazanımlarla ilişkilendirerek müze etkinliği hazırlama çalışmaları yapılmaktadır. Bunun yanı sıra öğrencilerden derse ilişkin birikimlerini kullanarak ayakkabı müzesi, telefon müzesi, şeker müzesi gibi hayali bir müze ve bu müzeye ilişkin eğitim etkinlikleri tasarımları istenmektedir. Ayrıca ders süresince öğrencilerin derste edindikleri bilgileri çocuklarla birlikte uygulamalı bir etkinlikte pekiştirmeleri de sağlanmaktadır.

Öğrenciler dönem boyunca tüm müze eğitimi derslerine ve müze gezilerine katılmak zorundadır. Ayrıca müze eğitimi dersine ilişkin ders içinde yapılan tüm çalışmaların yer aldığı bir ürün dosyası hazırlama, müze kart sahibi olma ve değerlendirme sınavlarının hem kuramsal hem de uygulama aşamalarına katılmakla yükümlüdürler. Müze Eğitimi Dersinin öğretme sürecinde çağdaş eğitimin gereği olarak, öğrencinin derse aktif katılımını sağlayacak yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Bu süreçte öğrenciye sunulan bilgiden çok, öğrencinin ne yaptığı, nasıl yaptığı ve bunun için hangi yolları izlediği görüşü benimsenmektedir. Dersin öğretim süresinde sınıf içi etkinliklerin yanı sıra, müze ve öğrenme yeri etkinliklerine ağırlık verilmekte, bu kapsamda müze ve öğrenme yerlerine inceleme gezileri düzenlenmekte ve gerek sınıf içinde gerekse çeşitli müzelerde atölye çalışmaları yapılmaktadır. Dönem boyunca müzelere düzenlenen inceleme gezileri, sınıfta gerçekleştirilen sunumlar, Türk ve dünya müzelerince hazırlanan eğitim paketleri ve eğitim materyallerinden yola çıkılarak öğrenciler tarafından yapılan çalışmalar ürün dosyasında toplanmakta ve değerlendirilmektedir.

Çorum Müzesi'nde Bir Gece

1968 yılında kurulan Çorum Müzesi yeni binasına 2000 yılında taşınmış, 2003’de ziyarete açılmıştır. “Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı” olarak tescillenmiş olan müze binasında, arkeolojik ve etnografik teşhir salonları mevcuttur ve bu salonlar birbirinden bağımsız olarak düzenlenmiştir. Arkeoloji salonunda, Alacahöyük ve Kuşsaray kazılarında bulunmuş olan Kalkolitik Çağ eserleri ile başlayan kronolojik bir teşhir yapılmıştır. Bunu Eski Tunç Çağı Resuloğlu Mezarlık kazısı buluntuları ile Alacahöyük kazı buluntularının sergilendiği vitrinler takip etmektedir. Aslına uygun olarak sergilenen Eski Tunç Çağı Alacahöyük mezarı yanında bu mezara ait ölü gömme töreni sanal olarak canlandırılmıştır. Ziyaretçiler ekran üzerine dokunarak mezar hakkında interaktif olarak bilgi alabilmektedir.

Çorum’da yapılan arkeolojik kazılarda (Boğazköy-Hattuşa, Alacahöyük, Ortaköy-Şapinuva, Yörüklü - Hüseyindede) açığa çıkarılan Hitit dönemi eserleri arasında müze koleksiyonunda özel bir yere sahip olan kabartmalı vazolar ve bu vazolar yanında yer alan ekran ile yine ziyaretçiler etkileşimli olarak eserler hakkında bilgi edinebilmektedirler. Ayrıca Hitit mimarisi sergi alanında Hitit arabası ile Hitit başkenti Hattuşa örenyeri sanal olarak gezilebilmektedir. Müzede Hitit dönemine ilişkin üzeri çivi yazılı Hitit kralı II. Tuthaliya’ya ait (M.Ö.1430) ünik bronz kılıç, UNESCO tarafından “Dünya Belleği Listesine” alınan Hitit dönemi çivi yazılı tabletler, Boğazköy - Hattuşa ve Ortaköy-Şapinuva kazılarında arşiv halinde bulunan kil mühür baskılı bullalar ile çivi yazılı tabletler dönemlerindeki kullanım durumlarını gösteren canlandırmalar eşliğinde sergilenmektedir. Pazarlı kazısında açığa çıkartılmış olan Frig Dönemi buluntularını aynı döneme ait Boğazköy-Hattuşa ve Alacahöyük eserleri izlemektedir. Frig dönemini Helenistik, Galat, Roma ve Bizans dönemi seramik, cam ve madeni eserlerin teşhiri takip eder. Bu salonda Roma Dönemine tarihlenen bir güneş saati ise, çalışma sistemi ile birlikte sergilenmektedir. Ayrıca, müzede Helenistik, Roma eyalet ve resmi sikkeleri (para) ile Bizans ve İslami dönem sikkelerinden oluşan zengin bir sikke koleksiyonu da bulunmaktadır. Çorum Müzesi Etnografya salonu ise, Türk Sanatının Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden günümüze kadar devam eden örneklerinin sergilendiği bir bölümdür. Bu salonda Çorum’a özgü bakırcılık, leblebicilik ve kahvehane kültürünü yansıtan üç ayrı dükkân çağdaş müzecilik anlayışına uygun olarak canlandırılmıştır (İpek, 2012).

Resim 1. Hattuşa Ören Yeri Sanal Gezisi (Hitit Savaş Arabası Simülâtörü)

Çorum Müzesi Müdürlüğü 26 Kasım 2011 tarihinde *Çocuk Eğitim Atölyesi*’ni hizmete açmıştır. Eğitim Atölyesi, ziyaretçilerin Hititlerin gündelik yaşamını uygulamalı olarak öğrenebilecekleri Hitit Evi ve Yaratıcı Drama Salonu’nu da kapsayan bir müze birimidir. Ayrıca müzenin bir bölümü de 10 yataklı kız öğrenci ve 10 yataklı erkek öğrenci yatakhanelerinden oluşan konaklamalı müzeye dönüştürülmüştür. Çorum Valiliği ve Çorum Müzesi tarafından hazırlanan *Herkes Müzeye* projesi kapsamında Çorum Sevgi Evleri ve yatılı bölge ilköğretim okullarından seçilen 20 ilköğretim öğrencisi, 27 – 28 Kasım 2011 tarihleri

arasında Çorum Müzesi'nde konaklamış ve müze eğitimi etkinliklerine katılarak Hitit Uygarlığı hakkında ayrıntılı bilgi edinmiştir. Bu uygulama Türkiye'de bir müzede gerçekleştirilen ilk yatılı müze eğitimi uygulamasıdır. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa müzelerinde sıkça görülen yatılı müze eğitimi uygulamaları Çorum Müzesi için bir sosyal sorumluluk projesidir ve müze, dünya müzelerinin aksine bu hizmeti öğrencilere ücretsiz olarak sunmaktadır.

Resim 2. Eski Tunç Çağı Alacahöyük Mezarı Dokunmatik Ekranlı İnceleme

Çorum Müzesi'ndeki ikinci eğitim, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programı 4. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Müze Eğitimi Lisans dersi kapsamında gerçekleştirilen eğitim, müze eğitiminin müze koleksiyonları ile hedef kitle arasında ilişki kurma ilkesi göz önünde bulundurularak planlanmıştır. Koleksiyonların içeriklerinin, mesajlarının ziyaretçinin kolaylıkla anlayacağı ve ilgisini çekeceği biçimde hem müze tarafından düzenlenmesi, hem de öğretmen tarafından eğitim programı hazırlanırken dikkate alınması gerekmektedir. Müze eğitimi sürecinde, ziyaretçinin çevreyle ve nesnelere etkin bir iletişim içinde olması sağlanmalıdır. Bu eğitimde koleksiyonları incelemek ve eğitim için uygun nesnelere seçmek, nesnelere ilişkin konu arasında bağlantıları kurmak ön koşuldur. Çünkü, müzede öğrenme “nesnelere öğrenme”dir ve duyuları temel alır. Müzede nesnelere dayalı eğitim etkinliği, öğrencilerin müze çalışmasından zevk almalarını ve eğlenerek öğrenmelerini sağlamak amacıyla, olguları - bilgileri iletmekten çok duyulara, estetik duyarlılığa, düş gücüne, yaratıcılığa ve eleştirel yaklaşıma yönelmelidir. Müzede öğrenmenin temeli duyuları kullanmaktır, dolayısıyla müzenin uygun koşullarda nesnelere yakından gözlemlemeye, elle yoklamaya olanak sağlaması gerekmektedir (Onur, 2010:29; Ambroise & Paine, 2006:27-42; Harrison, 2005:38; Pearce, 1992:40-46).

Müze eğitimi temel ilkelerinden yola çıkarak Çorum Müzesi'nde Hitit Uygarlığına ilişkin bir eğitim planlanmıştır. Planlanan eğitimin 2 boyutu vardır: “Müze ve Müze Koleksiyonunu Tanıtmaya İlişkin Müze Eğitimi” ve “Tematik Müze Eğitimi.” Eğitime 17 okulöncesi öğretmeni aday (lisans öğrencisi) ve Çorum Arkeoloji Müzesi'nden 1 müze uzmanı katılmıştır. Müze uzmanı eşliğinde gerçekleştirilen kısa müze gezisinin ardından eğitim, öğrencilerin müze nesnelere daha yakından tanımları amacıyla hazırlanan bir temel müze eğitimi etkinliği olan Ara-Bul etkinliği ile başlamıştır. Bu etkinlikte öğrencilere ara - bul kâğıtları dağıtılmıştır. Dağıtılan kâğıtlarda müze galerilerinden seçilen Hitit Uygarlığına ilişkin nesnelere resimleri bulunmaktadır. Öğrencilerden bu nesnelere müze içinde arayıp bulmaları ve kâğıttaki bilgileri doldurmaları istenmiştir. Çalışmanın sonunda öğrenciler bulmakla sorumlu oldukları nesnenin adını, hangi malzemeden, nerede ve ne zaman üretildiğini ve hangi amaçla kullanıldığını

öğrenmiş ve arkadaşlarına aktarmışlardır. Müze uzmanı süreç boyunca öğrencileri müze ve nesnelere hakkında bilgilendirmiştir.

Resim 3. Ara-Bul Çalışması

Ara - bul çalışmasının ardından öğrencilere müzede bulunan nesnelere ait fotoğraflardan oluşan kağıtlar dağıtılmış ve kağıtlardaki nesneyi bedenleriyle canlandırmaları istenmiştir. Donuk imge olarak bilinen bu çalışmada katılımcılar kendi bedenlerini kullanarak, bir fikri, bir anı, bir konuyu veya bir imgeyi şeffaf bir hale getirmek üzere tasarlamaktadır. Donuk imge çalışmasında bir nesnenin bedenle canlandırılmasının dışında, donmuş bir film karesi, fotoğraflar, reklamlar, heykeller, kitap kapakları, posterler vb. de malzeme olarak kullanılabilir. Çorum Müzesi'ndeki donuk imge çalışmasında amaç, ara-bul etkinliğinde müze nesnelere ilişkin ayrıntılı bilgiler edinen öğrencilerin müze galerileri ve müze nesnesiyle etkileşime geçebilmelerini sağlamaktır. Öğrenciler hazırlık süresinin ardından tek tek nesnelere bedenleriyle canlandırmış ve hayali bir müze galerisi yaratmışlardır.

Eğitimin 2. bölümü tematik bir müze eğitimidir. Tematik Müze Eğitimi, “*Müzedeki Hitit Panteonu, Sikkeler ve Mühür Tasarımı ve İngiltere’den Mektup Var*” etkinliklerinden oluşmuştur. Etkinliklerin tamamı müzenin eğitim atölyesinde gerçekleştirilmiştir. Bu etkinliklerle, eğitimin ilk bölümünde gerçekleştirilen müze gezisi ve ara-bul çalışmasıyla Hitit Uygarlığına ilişkin edinilen bilgilerin müze eğitimi yoluyla pekiştirilmesi amaçlanmıştır. *Müzedeki Hitit Panteonu* etkinliğinde öğrencilere Hitit panteonunda yer alan bazı tanrılar ve bu tanrıların özelliklerinin açıklandığı bir bilgi kağıdı verilmiştir. Öğrencilerden seçtikleri tanrının özelliğine ve temsil ettiği güce ilişkin bir sembol tasarlamaları ve tasarımlarını resmetmeleri istenmiştir. Öğrenciler seçtikleri tanrılar için semboller oluşturmuş ve eğitim atölyesinde çalışmalarını sergilemişlerdir. *Sikkeler ve Mühür Tasarımı ve İngiltere’den Mektup Var* etkinliği için öğrenciler iki gruba ayrılmıştır. Birinci gruptan müzede örneklerini gördükleri mükür ve sikkelerden yola çıkarak kendi mükür ve sikkelerini tasarlamaları ve parmak boyası kullanarak resmetmeleri istenmiştir. İkinci gruba ise İngiltere’den gönderilen bir mektup dağıtılmıştır. Mektup, Londra’daki British Müzesi’nde çeşitli Hitit eserlerini gösteren Hitit Uygarlığına ilgi duyan ve bu uygarlığa ilişkin daha ayrıntılı bilgi almak amacıyla Türk öğrencilerden yardım isteyen bir İngiliz öğrenci tarafından yazılmıştır. Mektup, British Müzesi’nde sergilenen bazı Hitit eserlerinin fotoğraflarını ve kısa bilgilerini içermektedir.

Resim 4. Donuk İmge Çalışması

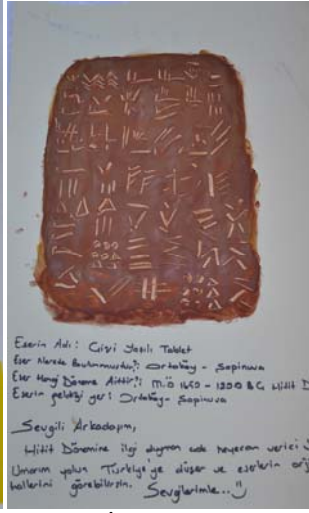
Resim 5.Çorum Müzesi Eğitim Atölyesi

Öğrenciler, Çorum Arkeoloji Müzesi'nde gördükleri ve etkilendikleri bir nesneyi seçerek bir eser tanıtım kartı hazırlamış ve esere ilişkin kendi duygularını yazarak bir mektup haline getirmişlerdir. Her iki etkinlikte de istasyon yöntemi kullanılmış ve her iki grubunda etkinliklere dönüşümlü ve aktif katılımı sağlanmıştır. *Sikke ve Mühür Tasarımı* ve *İngiltere'den Mektup Var* etkinliklerinde öğrenciler tarafından tasarlanan çalışmalar müze atölyesinde sergilenmiştir. Çorum Müzesi inceleme gezisi, ikinci gün gerçekleştirilen Alacahöyük Ören Yeri ve Alacahöyük Müzesi, Boğazköy Ören Yeri ve Boğazköy Müzelerinin ziyaret edilmesiyle noktalanmıştır.

BÖN KURUNTA - AN TANRISINIMI.
En öneşi çöşililerim, pislerin keskin göali oluzunu
saglamın, nı akırtınlını asgıax kalıkanı - saglamın,
pislerin aulurkes, rıgön dımdır, güneş koortır,
peceşle ağı perlatırım, ebuın bir "au havvına
bir auzma kılör. Akırtılanna rekıterlık yapırım.
Ben oluzsam, insano ne yadı insano ne yadıyđ
Bırak o veltıı hayvanlar insanoınu yadı.

Resim 6. Tanrı Monogramı

Eserin Adı: Cıvı Jeşli Tablet
Eserin Bulunduğu Yer: Ortaçağ - Sapienza
Eserin Tarihi: M.Ö. 1450 - 1200 B.C. Hitit D.
Eserin Gelme Yolu: Ortaçağ - Sapienza
Sevgili Arkadaşım,
Hitit Dönemi ile ilgili bir şeyler yazdım. Eğer
Uzunun yolum Türkiye'ye diğer uc eslerin orijinal
kollarını görebilirsiniz. Sevgilerimle.."

Resim 7. İngiltere'ye Mektup

Resim 8. Mühür Tasarımı

Çorum Müzesi'nde Bir Şeyler Oluyor Projesi kapsamında 09-13 Nisan 2012 tarihleri arasında Ankara Üniversitesi Müze Eğitimi Anabilim Dalı'nın liderliğinde Müze Eğitimi konferansı ve müzede yaratıcı drama, performans sanatları ve küratörlük eğitimleri verilmiştir. Eğitimlere Türkiye genelindeki 15 müzeden 45 müze uzmanı ve Çorum Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 60 resim ve müzik öğretmeninden oluşan 105 kişi katılmıştır.

Bulgular

Çorum Müzesi'nde gerçekleştirilen etkinliklerin sonunda öğrencilere "Müze Eğitimi Etkinlik Değerlendirme Formu" uygulanmıştır. Form, üç temel soruyla öğrencilerin Çorum Müzesi'nde uygulanan etkinliklere ilişkin duygu, düşünce ve etkinliklerden yararlanma düzeylerini içermektedir. Formların değerlendirilmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Öğrenci formlarına yapılan içerik analizleri sonucunda Çorum Müzesi'nde gerçekleştirilen etkinliğe ilişkin duygu ve düşünceler şunlardır:

Öğrencilerin tamamı, müzede uygulanan etkinliklerin büyük bölümünün okul öncesi çocuklarıyla rahatlıkla uygulanabileceğini düşünmektedir. Çorum Arkeoloji Müzesi'nin atmosferinin buna olanak sağlayacağı da ayrıca vurgulanmıştır. *Müzede Ara-Bul* etkinliği öğrencilere göre eğlenceli ve öğretici bir etkinliktir; çocukların merak ve dikkat düzeylerini artırmakta, müzenin tamamının keşfedilmesini ve kullanılmasını sağlamaktadır. Aşağıdaki öğrenci görüşü etkinliğe ilişkin duyguları özetlemektedir:

"Elimizde sadece bir nesnenin fotoğrafı var ve ne olduğu, nereden geldiği, ne için kullanıldığı ve bizim müzede bulup bulamayacağımız veya ne kadar zamanda bulabileceğimiz gibi merak unsurunu artıran bir sürü etken mevcut. Özellikle elimizdeki nesneye benzer nesnelere olduğu durumda olay daha zor ve heyecanlı hale geliyor. Acaba bu mu? Aklimızdaki soru ile dolaşıp nesnelere bakmamızı, gerçekten bakmamızı sağlıyor".

Donuk İmge etkinliği yaratıcı drama çalışmalarına katılan öğrencilerin yabancı olmadıkları bir etkinliktir. Öğrenciler, bu etkinliğin yaratıcılığı devindiren, eğlenceli ve müze nesnesiyle duygusal bir bağ kurmayı sağlayan bir etkinlik olduğunu vurgulamaktadır.

"Müzede Ara- Bul etkinliğinde nesnelere bulduktan sonra donuk imgeyi canlandırmak birbirini tamamladı. İyi bir geçiş etkinliği".

"Sanki o döneme aitmişim gibi hissettirdi".

Müzede Hitit Panteonu etkinliği öğrencilerin beğendikleri ve en çok eğlendikleri etkinlik olmuştur. Bu etkinlik öğrencilere göre, katılımcıyı düşündüren, kendini ifade etme becerisini geliştiren ve yaratıcılığı artıran bir etkinliktir. Öğrencilerin bu etkinliğe ilişkin kalıcı bir öğrenme gerçekleştirdikleri söylenebilir.

“Teorik olarak öğrenilmesi zor olabilecek bilgiler müzede katılımcının kendinden de bir şeyler katması yoluyla daha kolay öğrenilebiliyor”.

“Bu etkinlik tamamen yaratıcılığa dayanıyor. Herkesin en az bir tanrı adını hiç unutmayacağı düşüncesindeyim”.

Mühür Tasarımı etkinliği de öğrencilere göre müze nesnelere ile bağlantılı, hayal gücünü geliştirici, bilgilendirici ve anlamlı öğrenmelere olanak sunmaktadır.

“Kendimi ve ailemi temsil eden bir mühür tasarlamak beni çok mutlu etti. Müzedeki sikke ve mühürleri düşünerek o zamanlarda yaşamış olma hayali ile bütünleşmenin ilginç bir yolu oldu.”

“Müzedeki nesnelere ve tarihle bağlantılı bir şeyler ortaya konmasını sağlıyor. Bu etkinlik gündelik hayatla ilişki kurmamızı sağlıyor”.

İngiltere’den Mektup Var etkinliği öğrenciler tarafından farklı ve kültürlerarası bir etkinlik olarak yorumlanmıştır. Öğrencilere göre kültürel mirasın ve ülkeler arası iletişimin öğretilmesi için tasarlanan bu etkinlik heyecan verici ve eğlendiricidir. Bu etkinlik herhangi bir kültürel miras unsurundan yola çıkarak hem kültürel çeşitliliğe vurgu yapabilir hem de ülkelerarası etkileşimin olumlu bir şekilde ilerlemesini sağlar. Bu bağlamda etkinlik, hem her yaş grubuyla uygulanabilir bulunmuş hem de çok yönlü bir etkinlik olarak değerlendirilmiştir.

Müzedeki farklı kültürlere ilişkin nesnelere sergilenmesi ve bu nesnelere benzerlerinin dünyanın farklı müzelerinde de sergilenmesi öğrencilere kültürel miras ve kültürlerarası etkileşim bilinci kazandırmıştır.

“Kültürel mirasa olan ilgi karşısında bilgi paylaşımı mutluluk vericiydi. Bu paylaşımı işbirliği ile yapmak hoşgörüyü ve mutluluğu artırdı”.

“Şu anda müzede/farklı müzelerde sergileniyor olmasına rağmen bir zamanlar onlar var olmuşlardı ve hepsi çok değerli. Bu değerlere sahip çıkmalıyız.” Mesajını çok açık bir şekilde veriyor. Sonuçta müze eğitimindeki amaçlardan bir tanesi de kültürümüzü tanımak ve bu etkinlikle kültürümüzün ne kadar önemli olduğunu bize açıkça gösteriyor”.

Tartışma ve Sonuç

Seçmeli Müze Eğitimi dersi kapsamında Ankara Üniversitesi’nde bulunan 10 üniversite müzesinden üçüne ziyaret düzenlenmiştir. Stanbury’nin de (2003) vurguladığı gibi üniversite müzeleri bilim adamlarının bilgilerine ve becerilerine kolayca ulaşmayı sağlar, ilköğretimden lisansüstüne kadar her düzeyden öğrenciyle iletişime geçer ve üniversitelerde gerçekleştirilen bilimsel çalışmalarını ziyaretçilerin yakından izlemesi için sergi ve eğitim etkinlikleri planlar. Üniversite müzeleri özellikle lisans ve yüksek lisans öğrencileri için çalıştıkları alana ilişkin pratik beceriler kazandırma bakımından önemlidir. Bu bağlamda öğretmen aday öğrencilerin kendi üniversitelerinde bulunan Oyuncak Müzesi, Biyoloji Bölümü Herbariumu ve Fen – Edebiyat Fakültesi Zooloji Müzesi’ni ziyaret ederek bu müzeler için eğitim etkinlikleri planlamaları üniversite açısından ve müzelerin koleksiyonlarında bulunan nesnelere aktif kullanımının sağlanması bakımından önemlidir (daha geniş bilgi için bkz. Onur, B. 2009).

Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği öğrencileri seçmeli Müze Eğitimi dersi kapsamında bir dönem boyunca geliştirdikleri müze eğitimi malzemelerini öğrenci ürün dosyalarında toplamış ve öğretmenlik hayatlarında da kullanabilecekleri bir müze eğitimi etkinlik kitabı tasarlamışlardır. Derse ilişkin öğrenci ürün dosyaları Ankara’daki MTA Tabiat Tarihi Müzesi, Ankara Üniversitesi Biyoloji Bölümü Herbariumu ve Ankara Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Zooloji Müzesi için planlanan etkinlik örnekleri, dünyadan herhangi bir çocuk müzesine ilişkin tanıtım ve planlanan etkinlik örnekleri, Türkiye’de bulunan herhangi bir müzeye ilişkin tanıtım ve planlanan etkinlik örneklerini ve Çorum Arkeoloji Müzesine ilişkin etkinlikleri içermektedir.

Günümüz müzesi, Ambrose ve Paine’e göre (2006:26), toplumun doğal ve kültürel mirasını koruyan, toplum için ortak bir bellek yaratan, her yaşta öğrenciyi özgün malzemelerle buluşturarak eğitim veren, araştırmacılara kolay ulaşılabilir bir uzmanlık merkezi olarak hizmet veren çağdaş bir kurumdur. Bu işlevleriyle müze, topluma önemli bir ekonomik canlanma ve sosyal katkı sağlamaktadır. Eğitim

programlarının bu sürece katkısı büyüktür. Şüphesiz müze eğitimini, hem müze hem de ziyaretçi tarafından kabul edilir hale getirmek kolay değildir. Ancak bu konuda müzeye düşen görevler açıktır. Müze, kendini çocuk ve aile dostu bir öğrenme ortamı olarak kabul etmeli ve fiziksel çevresini bu anlayışa göre düzenlemelidir. Müze öncelikle çocukları, gençleri ve ailelerini iyi karşılamak, bu ziyaretçilere birlikte katılabilecekleri etkinlikler sunarak, onlara kendilerini rahat hissedecekleri bir müze ortamı hazırlayarak, müze personeline müze eğitimini öğretmek ve personelin müze eğitiminin felsefesini benimsemesini sağlayarak işe başlamalıdır. Müze binasının iç ve dış mimari unsurlarının ziyaretçinin ilgisini çekecek biçimde tasarlanması önemlidir. Müzenin koleksiyonlarını nasıl sunduğu, ziyaretçinin dikkatini nesneye ne ölçüde ve hangi araçlarla çektiği müzenin ne kadar çağdaş olduğunun da göstergesidir. Müzenin profesyonel müze eğitimcilerinden oluşan bir eğitim birimi oluşturarak düzenli olarak eğitim malzemeleri geliştirmesi ve reklam, tanıtım, pazarlama stratejileri benimsemesi sürdürülebilirliğini de sağlayacaktır. Çağdaş müze, ziyaretçisine ilgi çekecek ve kapısından içeri girdiğinde kendini sıcak, rahat bir ortamda hissedeceği bir atmosfer hazırlamalıdır. Çorum Arkeoloji Müzesi taşıdığı çağdaş müze özellikleriyle bir grup öğretmen adayına sıcak, rahat, etkileyici ve unutulmaz bir müze ortamı sunmuştur. Bu nedenle Çorum Arkeoloji Müzesi, geleneksel müze anlayışını yıkan girişimci ve Gurian'ın (2008) da belirttiği gibi "cesur" bir müzedir.

Kaynaklar

- Adams, G. (1984). *Museums & Galleries: A Teachers' Handbook* (2nd Ed.). London: Hutchinson.
- Ambrose, T., & Paine, C. (2006). *Museum Basics* (2nd Ed.). London: Routledge.
- Artar, M. (2010). Müzede Öğrenme. *Müze Eğitimi Seminerleri (2): Mardin Müzeleri* içinde (s.43- 55) (Yay. Haz. Prof. Dr. Bekir Onur). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, No:18.
- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müze Eğitimi Dersi Öğretim Programı (2009). Ankara:T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Diminicho, E. (2004). *Europens Children's Museum: A Quest for Identity*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Milano: Universita Commerciale Luigi Bocconi.
- Greenhill, H., E. (1992). *Working in Museum and Gallery Education*. University of Leicester, Department of Museum Studies.
- Greenhill, H., E. (1999). Müze ve Galerî Eğitimi, (Çev. Meltem Örgü Evren, Emine Gül Kapçı), Yay. Haz: Prof. Dr. Bekir Onur. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, no:4.
- Gurian, E., H. (2008). *Brave Museums: A Talk prepared for National Services*, Te Papa, Wellington, New Zealand. [Çevrim içi]: <http://tepapa.govt.nz/NR/rdonlyres/D786AAD1-8480-49AF-BB2ED147566086A/0/elaine1.pdf>adresinden 18.04.2008 tarihinde indirilmiştir.
- Harrison, D., J. (2005). Ideas of museums in the 1990s. In George Corsane (Ed.), *Heritage, museums and galleries: An introductory reader* (pp.38-53). London: Routledge.
- İlhan, Ç., A. (2010). Türkiye'de Müze Eğitimi. *Müze Eğitimi ve Çocuk Müzeleri. Müze Eğitimi Seminerleri (2): Mardin Müzeleri* içinde (s.43-55),(Yay. Haz. Prof. Dr. Bekir Onur). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, No:18.
- İlköğretim Sanat Etkinlikleri (1-8. Sınıflar) Ders Programı ve Kılavuzu (2006). Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü Yayınları.
- İlköğretim Görsel Sanatlar (1-8. Sınıflar) Ders Programı ve Kılavuzu (2006). Ankara:T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü Yayınları.
- İpek, Ö. (2012). Çorum Müzesi ve Eğitim Atölyesi konulu görüşme. 20.01.2012 tarihinde gerçekleştirilmiştir.
- Nuzzaci, A. (2006). General education and museum education: between singularity and plurality. *Revista Complutense de Education*. 17 (1), 65-75.
- Onur, B. (2009). *Üniversitemüzelerivemüzecilik*. Ankara: Ankara Üniversitesi ÇOKAUM Yayınları.

- Onur, B. (2010). *Müze eğitimi ve çocuk müzeleri: Müze eğitimi seminerleri (2): Mardin müzelerinde* (s.29-43), (Yay. Haz. Prof. Dr. Bekir Onur). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, No:18.
- Pearce, S. (Ed.) (1992). *Objects of knowledge*. London: Athone Press.
- Stanbury, P. (2003). University museums and collections. *Museums International*, 2, 4-9.
- Talboys, K., G. (2006). *Museum educator's handbook*. (2nd ed.). England: Ashgate Publishing.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim 1-8. Sınıflar Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi ile Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programlarında Müze ile Eğitim (2008). Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.